

**MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA DE STUDII EUROPENE DIN MOLDOVA
FACULTATEA DE DREPT**

**NOTE DE CURS
ACTE PROCEDURALE
ÎN PRICINILE CIVILE
(Ciclul I)**

AUTORI:
Chiriac Andrei
dr. în drept, conf. univ.
Alexandru Prisac
mg. în drept, lector univ.

*Aprobat la ședința Catedrei Drept privat
din: 22.05.2013, proces-verbal Nr. 9*

*Examinat de Consiliul facultății de Drept USEM
la 24.05.2013, proces-verbal Nr. 5*

*Aprobat la ședința Senatului USEM
din: 01.07.2013, proces-verbal Nr. 9*

Cuprins

CAPITOLUL I	4
CERERI DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ÎN PRICINILE CIVILE	4
Noțiunea cererii de chemare în judecată	4
Întocmirea cererii de chemare în judecată.....	5
CAPITOLUL II	6
CERERI DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ÎN PRICINILE FAMILIALE	6
Particularitățile cererii de chemare în judecată în pricinile familiale	7
Elementele cererii de chemare în judecată în litigiile familiale.....	8
CAPITOLUL III.....	10
<i>CERERI DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ÎN LITIGIILE DE MUNCĂ</i>	10
Conceptul și problematica calificării litigiilor de muncă și coraportul acesteia cu cererea de chemare în judecată.....	10
Elementele cererii de chemare în judecată în litigiile de muncă și întocmirea ei	15
CAPITOLUL IV	18
CERERI DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ÎN CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV	18
Condițiile de înaintare a acțiunii în contenciosul administrativ.....	18
Elementele cererii de chemare în judecată depuse în procedura contenciosului administrativ	21
CAPITOLUL V.....	23
ALTE CERERI DE ADRESARE ÎN JUDECATĂ.....	23
Cerere privind constatarea unui fapt ce are valoare juridică.....	23
Cerere de eliberare a ordonanței judecătorești	26
CAPITOLUL VI	30

ACTE DE PROCEDURĂ ALE JUDECĂTORULUI ȘI PĂRȚILOR LA PORNIREA PROCESULUI ȘI LA PREGĂTIREA PRICINII PENTRU DEZBATERI JUDICIARE	30
Cerere a pîrîtului de a primi acțiunea reconvențională pentru judecarea concomitentă cu acțiunea inițială	30
Încheierea judecătorului privind primirea cererii de chemare în judecată și pornirea procesului	31
CAPITOLUL VII	33
ACTE DE PROCEDURĂ ALE INSTANȚEI DE JUDECATĂ ȘI PARTICIPANȚILOR LA PROCES ÎN CADRUL DEZBATERILOR JUDICIARE ALE PRICINII	33
Cerere a pîrîtului privind amînarea procesului pentru obținerea probelor suplimentare	33
CAPITOLUL VIII.....	35
ACTE DE PROCEDURĂ ALE INSTANȚEI DE JUDECATĂ LA DELIBERAREA ȘI PRONUNȚAREA HOTĂRÎRII, ÎNCHEIERII ȘI ORDONANȚEI JUDECĂTOREȘTI.....	35
Hotărîrea instanței judecătorești.....	35
Încheierea judecătorească.....	36
CAPITOLUL IX	37
ACTE DE PROCEDURĂ LA EXERCITAREA APELULUI.....	37
Cerere de apel	37
Încheierea instanței de apel prin care cererea de apel se restituie.....	37
CAPITOLUL X.....	38
ACTE DE PROCEDURĂ LA EXERCITAREA RECURSULUI	38
Cerere de recurs împotriva încheierii primei instanțe	38

Decizia instanței de recurs privind admiterea recursului și dispunerea încetării procesului	39
CAPITOLUL XI	39
ACTE DE PROCEDURĂ LA REVIZUIREA HOTĂRÎRILOR, ÎNCHEIERILOR ȘI DECIZIILOR JUDECĂTOREȘTI	39
Cerere de revizuire a hotărîrii judecătorești	39
Încheierea instanței de judecată privind admiterea cererii de revizuire și casare a hotărîrii (încheierii, deciziei) supuse revizuirii	40
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE.....	41

CAPITOLUL I

CERERI DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ÎN PRICINILE CIVILE

Noțiunea cererii de chemare în judecată

Intentarea procesului civil are loc prin depunerea unei cereri de chemare în judecată sau a altei categorii de cereri, în dependență de felul procedurii, cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de lege (art. 166-art.167 CPC). Respectarea exigențelor prevăzute de lege la depunerea cererii de chemare în judecată se verifică de către instanța de judecată în urma cărui fapt emite o încheiere de primire a cererii de chemare în judecată, dacă acestea au fost respectate (168 al CPC). Momentul emiterii încheierii judecătorești de primire a cererii de chemare în judecată are loc momentul propriu-zis de intentare a procesului civil. Potrivit art. 7, alin. (1) al CPC, *„Instanța judecătorească intentează procesul civil la cererea persoanei care revendică apărarea unui drept al său încălcat sau contestat, libertății ori a unui interes legitim”*.

Intentarea procesului are drept efect apariția raporturilor procesuale civile cu privire la examinarea și soluționarea unei pricini civile dintre instanța de judecată și participanții la proces, precum și dintre instanță și ceilalți subiecți procesuali care contribuie la înfăptuirea justiției (martorul, expertul, interpretul, reprezentantul).¹

Cererea de chemare în judecată constituie actul în care se materializează acțiunea civilă – totalitate de mijloace de apărare a drepturilor civile.

Întocmirea cererii de chemare în judecată

Cererea trebuie să cuprindă datele personale și de identificare ale dumneavoastră și ale persoanei pe care o chemați în judecată care se referă la: nume, prenume, domiciliu sau reședință, iar pentru persoanele juridice, numărul de înmatriculare la Registrul Comerțului, codul fiscal și contul bancar.

În situația în care locuiți în străinătate, aveți obligația să menționați domiciliul ales din România unde urmează să primiți toate comunicările privind procesul.

Dacă apreciați că nu aveți cunoștințele necesare pentru a formula o asemenea cerere, sau dacă sunteți în imposibilitatea de a o formula, puteți să vă adresați unui avocat, sau să împuterniciți o altă persoană să întocmească cererea. În aceste două situații, cererea va cuprinde numele și sediul profesional al avocatului, respectiv numele și calitatea celui care vă reprezintă.

Dacă nu cunoașteți domiciliul persoanei chemate în judecată, va trebui să menționați în cerere această împrejurare și să prezentați dovezi instanței unde depuneți cererea, în sensul că ați făcut demersuri pentru aflarea domiciliului părții adverse.

În momentul depunerii cererii la instanță, în procedurile ce vor urma pentru judecarea pricinii, veți fi citat în calitate de reclamant, iar persoana/persoanele chemată/chemate în judecată vor fi citate în calitate de pârât/pârâți.

¹ Elena Belei, Felicia Chifa, Alexandru Cojuhari [ed. al.]; red. șt. Alexandru Cojuhari. Op. Cit. p. 8.

✓ După menționarea datelor personale și de identificare ale dumneavoastră și ale persoanei chemată în judecată, trebuie să arătați ce drept solicitați să vă fie recunoscut de către pârât și ce vă îndreptățește la recunoașterea acestui drept.

Atunci când pretențiile formulate în cerere sunt evaluabile veți indica valoarea pe care o apreciați.

✓ După prezentarea pe scurt a faptelor care v-au determinat să introduceți cererea, este recomandat să indicați textul de lege pe care vă întemeiați cererea, însă această precizare nu este obligatorie întrucât calificarea acțiunii se va face de instanța sesizată cu judecarea procesului.

✓ De asemenea, trebuie să arătați dovezile pe care vă sprijiniți dreptul pretins, iar dacă dețineți înscrisuri, trebuie să le anexați la cererea depusă.

✓ În situația în care ați chemat în judecată, mai multe persoane, atât cererea cât și actele anexate trebuie să le depuneți în atâtea exemplare câți pârâți sunt în cauză plus un exemplar pentru instanță. Dacă înscrisurile depuse sunt într-o limbă străină sau cu litere vechi, aveți obligația să efectuați traducerea acestora.

✓ În cuprinsul cererii puteți solicita, dacă apreciați că este în interesul dovedirii dreptului dedus judecății și proba cu martori, indicând numele și domiciliul acestora sau prezența în instanță a pârâtului pentru a fi supus la interogatoriu.

✓ După întocmirea cererii, veți proceda la semnarea ei, iar în situația în care nu ați formulat cererea personal, aceasta va fi semnată de persoana care a întocmit-o.

✓ Cererea de chemare în judecată o depuneți fie personal sau prin reprezentant, fie prin postă. Excepție de la această regulă o reprezintă cererea de divorț care trebuie depusă personal de către reclamant.

CAPITOLUL II

CERERI DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ÎN PRICINILE FAMILIALE

Particularitățile cererii de chemare în judecată în pricinile familiale

Dreptul de a cere desfacerea căsătoriei îl are atât soția, cât și soțul, cu excepția cazului prevăzut de art. 34 Codul familiei. Prevederile acestui articol conțin interdicția pentru soț de a înainta o cerere de divorț fără acordul soției în timpul gravidității acesteia și timp de un an după nașterea copilului dacă acesta s-a născut viu și trăiește. Această limitare a dreptului soțului este prevăzută în scopul ocrotirii mamei și a copilului de emoțiile stresante, care pot interveni în legătură cu desfacerea căsătoriei. Din conținutul normei juridice a art. 34 Codul familiei reiese că, nu are nici o importanță dacă soțul este tatăl biologic al copilului sau nu; interdicția va fi valabilă chiar și în cazul când cererea de desfacere a căsătoriei se întemeiază pe faptul infidelității conjugale a soției și soțul cunoaște că nu este tatăl copilului. Dacă soția în perioada gravidității sau în decurs de un an de zile după nașterea copilului își dă acordul pentru desfacerea căsătoriei, acesta trebuie să fie exprimat în scris, iar cererea de divorț trebuie să fie semnată de ambii soți și depusă la organul de înregistrare a actelor de stare civilă sau în instanța de judecată.

În cazul în care la depunerea cererii de chemare în judecată se constată că, soțul a înaintat acțiunea de desfacere a căsătoriei fără consimțământul soției, în timpul sarcinii sau în primul an de la nașterea copilului, judecătorul va restitui cererea de chemare în judecată în temeiul art. 170 lit. d) CPC.

În cazul în care după intentarea procesului s-a stabilit că, soțul a înaintat acțiunea de desfacere a căsătoriei fără consimțământul soției, în timpul sarcinii sau în primul an de la nașterea copilului, instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în temeiul art. 267 lit. h) CPC.

Modalitatea de desfacere a căsătoriei este prevăzută de art. 35 Codul familiei. Având în vedere importanța familiei pentru societate, desfacerea căsătoriei se efectuează sub controlul statului de către instanța judecătorească sau de către oficiile de stare civilă, în cazurile expres prevăzute de lege. Ordinea de

desfacere a căsătoriei este determinată de anumite circumstanțe și nu poate fi aleasă de părți.

Deci, după cum s-a menționat, în conformitate cu legislația Republicii Moldova, căsătoria încetează în urma decesului sau a declarării pe cale judecătorească a decesului unuia dintre soți sau prin divorț.

Divorțul reprezintă actul de desfacere a căsătoriei în mod legal. În Republica Moldova, aceasta se poate realiza urmând una din două căi: Desfacerea căsătoriei la oficiul de stare civilă și Desfacerea căsătoriei de către instanța judecătorească.

Elementele cererii de chemare în judecată în litigiile familiale

Cererea de chemare în judecată privind desfacerea căsătoriei trebuie să corespundă cerințelor prevăzute de lege, în special, prevederilor art. 166, 167 CPC. Adică, trebuie să conțină informații privind locul și data înregistrării căsătoriei, prezența copiilor minori comuni, vârsta lor, acordul soților privind domiciliul și întreținerea copiilor. În cerere trebuie să fie indicate motivele pentru desfacerea căsătoriei. Dacă în cererea de chemare în judecată se conțin și alte pretenții care pot fi soluționate în procesul de divorț, cum ar fi partajul proprietății în devălmășie a soților, plata întreținerii, în mod obligatoriu, se va face descrierea obiectului partajului, făcându-se și evaluarea cerințelor patrimoniale, totodată, fiind indicate argumentele corespunzătoare în susținerea celor invocate.

La cerere de chemare în judecată se anexează certificatul de căsătorie, copiile certificatelor de naștere a copiilor, documente ce confirmă veniturile, lista bunurilor care urmează a fi împărțite, acordul privind determinarea locului de trai al copilului (copiilor) minor cu unul dintre soți după desfacerea căsătoriei (dacă se solicită determinarea domiciliului), contractul matrimonial (dacă acesta a fost încheiat), contractul privind plata pensiei de întreținere (în cazul existenței acestuia) și alte acte necesare, după caz. Cererea de desfacere a căsătoriei se

depune în două exemplare, unul pentru pârât, la care se anexează și dovada achitării taxei de stat.²

La primirea cererii de chemare în judecată privind desfacerea căsătoriei, judecătorul se conformează dispozițiilor art. 168 CPC. Constată dacă pretențiile incluse în cerere nu sunt altele decât cele care pot fi examinate în procesul de divorț în conformitate cu art. 38 Codul familiei. În caz dacă desfacerea căsătoriei se face pentru motivul infidelității conjugale a soției și se pune problema contestării paternității, atunci și plata pensiei de întreținere se va hotărî după examinarea acestei pretenții, în funcție de rezultat.

Dacă la pregătirea cauzei spre examinare se constată că împărțirea bunurilor proprietate în devălmășie a soților atinge interesele terțelor persoane, problema se va examina într-un proces separat cu participarea persoanelor interesate.

Judecătorul, în conformitate cu art. 185 CPC, în faza de pregătire a pricinii pentru dezbateri judiciare, ia cunoștință cu motivele de divorț invocate de soțul reclamant în acțiune, expediază pîrîtului copiile de pe cererea de chemare în judecată și de pe înscrisurile anexate la ea întru confirmarea pretențiilor reclamantului și stabilește data pînă la care pîrîtul urmează să prezinte o referință scrisă privind acțiunea reclamantului și toate probele necesare, în conformitate cu art. 186 CPC. Aceasta se face în scopul determinării obiectului probațiunii necesare la examinarea cauzei. Ulterior se numește data pentru examinarea cauzei și se invită ambele părți.

Instanța de judecată la examinarea pricinilor privind desfacerea căsătoriei va atrage o atenție deosebită motivelor invocate de soțul reclamant în acțiune, deoarece, la etapa actuală, suntem martori oculari a unor cataclisme familiale ce se manifestă prin creșterea numărului de divorțuri în țară. Având în vedere varietatea împrejurărilor ce afectează relațiile familiale, este foarte greu de a scoate în evidență cauzele principale, deoarece în prezent unele dintre ele se intercalează cu

² Manualul judecătorului pentru cauze civile. Mihai Poalelungi, Svetlana Filincova, Iulia Sîrcu [et.al]. Ed. a II-a Chișinău: 2013 (Î.S. F.E. P. „Tipografia Centrală”) p. 497-502.

consecințele reformelor social-economice întreprinse în republică, iar altele reies din relațiile personale ale soților.

Legislația familială nu definește motivele pentru divorț, însă conform art. 37 alin. (3) Codul familiei, instanța judecătorească va desface căsătoria dacă va constata că buna conviețuire a soților și păstrarea familiei în continuare sunt imposibile. Deci, chiar și atunci când soții sunt de acord cu desfacerea căsătoriei și s-au înțeles în privința locului de trai al copiilor minori, modalității de plată a pensiei de întreținere pentru copiii minori sau a soțului inapt de muncă și care necesită sprijin material, cât și în privința împărțirii bunurilor proprietate în devălmășie a soților, instanța judecătorească trebuie să constate acest fapt.

Conform art. 37 alin. (4) Codul familiei, dacă în procesul examinării cererii de desfacere a căsătoriei, unul dintre soți nu-și dă acordul la divorț, instanța judecătorească va amâna examinarea cauzei, stabilind un termen de împăcare de la o lună la 6 luni, cu excepția cauzelor de divorț pornite pe motivul violenței în familie confirmate prin probe. Dacă soția are probe că a fost aplicată violența (proces verbal cu privire la contravenție, certificat medical), atunci instanța de judecată, la solicitarea acesteia, poate să aplice măsuri de protecție prevăzute de art. 3184 alin. (2) CPC, art. 15 din Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie nr. 45-XVI din 01.03.2007.³

CAPITOLUL III

CERERI DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ÎN LITIGIILE DE MUNCĂ

Conceptul și problematica calificării litigiilor de muncă și coraportul acesteia cu cererea de chemare în judecată

La general, prin litigii de muncă se subînțeleg acele divergențe apărute între părțile raporturilor de muncă, în legătură cu realizarea unui drept la muncă, ce nu pot fi aplanate prin intermediul negocierilor benevole și pentru soluționarea cărora

³ Manualul judecătorului pentru cauze civile. Mihai Poalelungi, Svetlana Filincova, Iulia Sîrcu [et.al]. Ed. a II-a Chișinău: 2013 (Î.S. F.E. P. „Tipografia Centrală”) p. 497-502.

este necesar de a apela la o procedură (inclusiv la un organ competent) prevăzută de legislație. Sunt litigii de muncă nu numai cele care se referă la clauzele exprese ale contractului de muncă, ci toate litigiile care sunt legate de modul în care se desfășoară activitatea la unitate, inclusiv cele referitoare la răspunderea pentru faptele ilicite săvârșite în procesul de producție sau cu ocazia lui. De asemenea, menționăm că litigiile de muncă nu apar doar între persoanele care dispun de statutul de salariat și angajator, ci și între persoanele ce fie încă nu au obținut acest statut sau deja l-au pierdut, dar revendică un drept prevăzut de legislația muncii.

La general, obiectul litigiilor de muncă este menționat expres în art. 348 al Codului muncii al RM „soluționarea litigiilor individuale de muncă și conflictelor colective de muncă privind purtarea negocierilor colective, încheierea, executarea, modificarea, suspendarea sau încetarea contractelor colective și individuale de muncă, a convențiilor colective prevăzute de prezentul cod, precum și soluționarea conflictelor colective privind interesele economice, sociale, profesionale și culturale ale salariaților, apărute la diferite niveluri între partenerii sociali.”, pe când categoriile de litigii individuale de muncă sunt exemplificate în art. 354 al Codului muncii al RM:

- a) încheierea contractului individual de muncă;
- b) executarea, modificarea și suspendarea contractului individual de muncă;
- c) încetarea și nulitatea, parțială sau totală, a contractului individual de muncă;
- d) plata despăgubirilor în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor de către una din părțile contractului individual de muncă;
- e) rezultatele concursului;
- f) anularea ordinului (dispoziției, deciziei, hotărârii) de angajare în serviciu, emis conform art.65 alin.(1);
- g) neeliberarea în termen a carnetului de muncă, înscrierile incorecte efectuate în acesta;
- h) alte probleme ce decurg din raporturile individuale de muncă.”

Analiza normei denotă că, în pofida faptului unei enumerări de ordin general, ce ar cuprinde totalitatea aspectelor unui raport de muncă, această enumerarea totuși nu este una exhaustivă, legiuitorul lăsând rezerve de interpretare, instanța de judecată urmând să verifice fiecare revendicare în parte pentru a o califica sau nu drept litigiu de muncă.

La fel legislația indică direct, sau permite de a delimita, diferite tipuri de litigii ce pot apărea între părțile raporturilor de muncă sau reprezentanții acestora (patronate și sindicate), în dependență de care urmează a fi aleasă procedura aplicabilă soluționării cauzei.

Inițial specificăm că, de bază, legiuitorul divizează litigiile de muncă după statutul subiecților (sau după cum se indică mai simplu – după numărul de salariați) în două mari categorii:

- litigii individuale de muncă;
- conflicte colective de muncă.

Primele reprezintă acele litigii, care apar între angajator și un anumit salariat în parte și, practic, constau fie în nesatisfacerea (motivată sau nemotivată) a unor cerințe ale salariatului de către angajator, fie din lipsa dorinței (care la fel poate fi întemeiată sau neîntemeiată) uneia din părți de a recupera prejudiciul material cauzat.

A doua categorie reprezintă acele neînțelegeri care apar între reprezentanții angajatorului (desemnați de acesta – de regulă, administrația unității sau patronatele la nivel mai înalt) și reprezentanții salariaților (organizațiile sau centrele sindicale sau alți reprezentanți aleși la adunarea generală a colectivului de salariați) și în cea mai mare parte constau în modificarea condițiilor de muncă, precum și introducerea unor condiții de muncă noi. În cadrul acestor litigii competența instanței de judecată este una reglementată special, cu anumite condiții.

În esență, după conținutul și importanța sa, litigiile de muncă sunt de două tipuri:

- litigii de drept

- conflicte de interes

Această divizare are o importanță aparte atât pentru practică în general, cât și în special pentru instanța de judecată, or aceasta ar avea competență doar la soluționarea acelor litigii și conflicte ce implică aplicarea sau interpretarea unei norme de drept sau clauze ale convențiilor colective, contractelor colective de muncă și contractelor individuale de muncă, nu și în cazul conflictelor de interes, unde lipsește dreptul încălcat urmând ca ele să se soluționeze prin negocieri purtate cu scopul de a împăca părțile.

Mai indicăm că litigiile de muncă pot fi de ordin pur material, implicând doar solicitarea, de regulă, a achitării anumitor sume, sau de ordine nematerială de bază, implicând, de regulă, solicitarea anulării unor acte și restabilirii unor drepturi. Această delimitare este importantă deoarece influențează determinarea termenului de prescripție aplicabil, precum și necesitatea respectării sau nu a procedurii prealabile adresării în instanța de judecată.

Drept condiții pentru calificarea unui litigiu drept unul de muncă menționăm inițial necesitatea existenței unui raport juridic de muncă. Calificarea corectă a raportului, și respectiv a normei aplicabile la soluționarea litigiului are două aspecte:

- delimitarea raportului de muncă de unul civil similar
- corelația normelor aplicabile în raportul de muncă a funcționarului public – numit de legiuitor drept raport de serviciu.

Pentru primul caz Codul muncii, în art. 2 al. 3 indică direct că “În cazul în care instanța de judecată stabilește că, printr-un contract civil, se reglementează de fapt raporturile de muncă dintre salariat și angajator, acestor raporturi li se aplică prevederile legislației muncii.”⁴

Cu referire la acest aspect indicăm că în calitate de raporturi asemănătoare ce pot fi utilizate pentru a tăinui existența unui raport de muncă, de regulă sunt contractele civile de antrepriză și de prestări servicii, precum și cele ce oformează

⁴ Manualul judecătorului pentru cauze civile. Mihai Poalelungi, Svetlana Filincova, Iulia Sîrcu [et.al]. Ed. a II-a Chișinău: 2013 (Î.S. F.E. P. „Tipografia Centrală”) p. 457-460.

relațiile cu administratorul unității. Pentru ultimul aspect, indicăm că inițial Codul civil, și anume în norma al. 3 art. 61 a indicat că “Raporturile dintre persoana juridică și cei care alcătuiesc organele sale executive sînt supuse prin analogie regulilor mandatului dacă legea sau actul de constituire nu prevede altfel”, iar ulterior, în legătură cu adoptarea și punerea în aplicare a Codului muncii, prin art. 258 și instituie acea prevedere legală, la care se face trimitere în art. 61 al Codului civil al RM, care stabilește concret norma aplicabilă acestor raporturi. Respectiv, cu excepția cazurilor când administratorul este și proprietar al unității (norma nu se extinde și asupra proprietății comune, astfel în cazul coproprietarului, indiferent de cota de participare excepția nu va fi aplicabilă), se va aplica legislația muncii. În ceea ce privește relațiile de antrepriză sau de prestări servicii, aici exista o anumită posibilitate pentru părți în оформarea relațiilor (cu avantajele și dezavantajele oferite de fiecare posibilitate – economie de surse financiare și lipsa obligativității acordării unor garanții din partea angajatorului în cadrul relațiilor civile, dar cu dreptul de a exercita o anumită autoritate operațională în privința salariatului în cadrul raporturilor de muncă; evident vice-versa pentru salariat – privarea de anumite garanții și înlesniri în cadrul raporturilor civile și privarea de o anumită libertate prin asumarea elementului de disciplină, în cadrul raporturilor de muncă). Norma art. 2 al. 3 al Codului muncii se referă doar la acele situații, când angajatorul, poate abuza de poziția dominantă de pe piața muncii, în contextul șomajului existent, și ar impune de facto, persoana la exercitarea unor raporturi de muncă, sub autoritatea deplină a sa, dar cu scop de economisire, de jure, ar oformă relațiile ca raporturi civile. Delimitarea, în aceste cazuri, are loc prin prisma analizei atât a clauzelor contractuale, cât și a situației reale la executarea contractului. Astfel, vom fi în prezența unor raporturi de muncă, atunci când persoana care exercită lucrările sau prestează serviciile se află (sau s-a aflat) în relații recunoscute de subordonare față de beneficiarul lucrărilor/serviciilor, există un regim stabilit de muncă, au avut loc cazuri de sancționare disciplinară etc..⁵

⁵ Manualul judecătorului pentru cauze civile. Mihai Poalelungi, Svetlana Filincova, Iulia Sîrcu [et.al]. Ed. a II-a Chișinău: 2013 (Î.S. F.E. P. „Tipografia Centrală”) p. 457-460.

Elementele cererii de chemare în judecată în litigiile de muncă și întocmirea ei

În instanța de judecată atât angajatorul, cât și salariatul poate apărea atât în calitate de reclamant, cât și în calitate de pârît.

În esență, cerințele față de forma și conținutul cererii, stabilite în art. 166 și 167 ale Codului de procedură civilă al RM, sunt cele aplicabile și litigiilor de muncă. La fel aplicabile litigiilor de muncă sunt și cerințele față de referința la cererea de chemare în judecată, conform art. 186 al Codului de procedură civilă al RM. Cerințele față de cererea de chemare în judecată, inclusiv și față de cererea reconvențională, sunt relevante și pentru acele cereri, care sunt depuse în cadrul conflictelor colective de muncă (relațiilor de parteneriat social), unde apare competența instanței de judecată.

Un factor important la depunerea cererii de chemare în judecată îl reprezintă respectarea termenilor de prescripție.

După cum am specificat, angajatorul are doar un motiv de a se adresa în instanța de judecată, și anume, cazurile când i-a fost cauzat de către salariat un prejudiciu material pe care acesta nu dorește să îl recupereze benevol, și nu sunt întrunite condițiile pentru recuperarea în mod individual al prejudiciului (mărimea și termenul indicat). Pentru aceste cazuri termenul de prescripție pentru adresare în instanța de judecată, conform art. 344 al Codului muncii al RM, este stabilit de un an de zile din ziua constatării mărimii prejudiciului, în caz de apariție a divergențelor privind modul de reparare a prejudiciului. Indicăm că în cazul în care inițial părțile s-au înțeles asupra recuperării benevole a prejudiciului perfectând faptul dat (fie prin tranzacție, fie printr-o simplă cerere a salariatului, prin care acesta recunoaște prejudiciul cauzat, vinovăția și mărimea determinată de angajator, – normele în vigoare nu stabilesc o formă tipizată a acordului de recuperare benevolă a prejudiciului material cauzat), iar ulterior apar anumite divergențe, termenul va curge din momentul apariției divergențelor în privința respectării acordului de recuperare benevolă a prejudiciului cauzat.

Ținând cont de diversitatea motivelor de adresare în judecată din partea salariatului, legea prevede trei termeni de prescripție, pentru anumite cazuri în

parte. Astfel, pentru cazurile când salariatul invocă lezarea unui drept nepatrimonial al său (cum ar fi legalitatea ordinului de concediere), conform art. 355 al Codului muncii al RM, termenul de depunere a cererii de chemare în judecată este de 3 luni din data când salariatul a aflat sau trebuia să afle despre lezarea dreptului. Conform unei alte norme al aceluiași articol, dacă salariatul solicită plata unor drepturi salariale sau de altă natură (diverse indemnizații de concediu, concediere etc.), termenul de adresare în instanță constituie 3 ani de la data apariției dreptului respectiv. În fine, salariatul, la fel ca și angajatorul, poate depune o cerere în caz de apariție a divergențelor privind modul de reparare a prejudiciului material ce l-a cauzat (în particular, dacă nu este de acord cu ordinul angajatorului prin care acesta a dispus recuperarea prejudiciului), iar termenul va fi analogic cu cel prevăzut pentru angajator – un an de zile din ziua constatării mărimii prejudiciului.

În cazul în care părțile vor omite termenul de adresare în judecată din motive obiective, acestea vor putea solicita repunerea în termen, conform regulii generale prevăzute la art. 279 al Codului civil al RM.

Un alt moment important la adresarea cu cererea de chemare în instanța de judecată îl reprezintă aspectul ce ține de achitarea taxei de stat.

Conform regulii generale, taxa de stat se achită la adresarea în instanța de judecată – anticipat examinării pricinii. În unele cazuri, ca excepție, legea prevede scutirea unor categorii de persoane de plata taxei de stat sau și a cheltuielilor de judecare a pricinii, fie la general, fie doar la etapa de adresare în instanța de judecată. Aspectele respective sunt importante și pentru cazurile de examinare a litigiilor de muncă. Astfel, conform normei generale stipulate în art. 85 al Codului de procedură civilă al RM, în litigiile de muncă, inclusiv în cadrul conflictelor colective de muncă, reclamantii se scutesc de plata taxei de stat la depunerea acțiunii. Practica admite regula dată atunci, când în calitate de reclamant apare salariatul, însă, contrar acestei prevederi, dacă cererea este înaintată de angajator norma nu este aplicată – fapt ce reprezintă o încălcare, or angajatorii la fel pot avea statutul de reclamant în unele cazuri de revendicare a unor drepturi ce decurg din

raporturile de muncă (anume în calitate de reclamânți vor apărea angajatorii în cazurile de solicitare a recuperării prejudiciului material cauzat de către salariat, iar înseși revendicarea prejudiciului rezultă, incontestabil, din raportul de muncă). În aceste condiții, indicăm că angajatorii se regăsesc în categoria persoanelor care sunt scutite de achitarea taxei de stat la adresarea în instanța de judecată.

Ulterior, după examinarea pricinii, la pronunțarea hotărârii, în dependență de satisfacerea cerințelor, urmează a fi soluționată întrebarea plății taxei de stat, și respectiv, angajatorul, va fi impus la achitarea taxei de stat în mărime proporțională cu cerințele respinse din cererea înaintată.

Înseși salariații sunt în categoria persoanelor scutite în întregime de la plata taxei de stat, cât și a celorlalte cheltuieli de judecată, și nu pot fi impuși la plata acesteia nici la adresare, nici ulterior după examinarea cauzei, indiferent de hotărârea pronunțată (satisfacerea sau respingerea totală sau parțială a cerințelor, fie a salariatului nemijlocit, fie a angajatorului). Faptul dat se deduce din norma art. 353 al Codului muncii al RM.⁶

Pe lângă taxa de stat, norma, și anume prevederile art. 90 al Codului de procedură civilă al RM, indică și alte cheltuieli ce pot apărea în legătură cu judecarea pricinii, cum ar fi cheltuielile de efectuare a expertizei, cheltuielile de asistență juridică etc. Cheltuielile, cum ar fi sumele ce urmează a fi plătite martorilor, experților, specialiștilor și interpreților, sumele pentru expertiza ordonată ș.a., urmează a fi plătite cu anticipație de către partea care le-a solicitat sau de către ambele părți, iar ulterior, partea care a câștigat procesul, va putea solicita recuperarea lor de la cealaltă parte, precum și recuperarea cheltuielilor efectuate în legătură cu asistența juridică de care a dispus (referitor la acestea din urma, instanța va dispune compensarea lor doar în cazul reprezentării de un avocat și doar în limitele în care consideră că au fost reale, necesare și rezonabile). Ținând cont de faptul că salariatul este scutit completamente de orice cheltuială de

⁶ Manualul judecătorului pentru cauze civile. Mihai Poalelungi, Svetlana Filincova, Iulia Sîrcu [et.al]. Ed. a II-a Chișinău: 2013 (Î.S. F.E. P. „Tipografia Centrală”) p. 457-468.

judecată (nu doar de taxa de stat și nu doar la adresarea în instanță), angajatorul nu va putea solicita de la salariat recuperarea cheltuielilor efectuate, inclusiv și de asistență juridică, dacă a angajat în mod special un avocat pentru această pricină, iar partea cheltuielilor ce se achită cu anticipație și necesare pentru examinarea cauzei ce ar fi revenit salariatului urmează să fie compensată din buget.

CAPITOLUL IV

CERERI DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ÎN CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV

Condițiile de înaintare a acțiunii în contenciosul administrativ

Acțiunea în contenciosul administrativ constituie mijlocul legal prin care persoana poate solicita apărarea drepturilor subiective, recunoscute de lege, care au fost încălcate de către autoritatea publică prin emiterea actului administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri.

Dreptul la acțiune poate fi materializat prin înaintarea unei cereri de chemare în judecată la instanța de contencios administrativ competentă. Cererea de chemare în judecată se depune în scris și trebuie să corespundă condițiilor prevăzute la art.166-167 CPC.

În literatura de specialitate se susține că persoana vătămată într-un drept al său recunoscut de lege, pentru a înainta o acțiune în instanța de contencios administrativ trebuie să îndeplinească anumite condiții la care ne raliem și noi.

Astfel, persoana vătămată într-un drept al său recunoscut de lege trebuie să îndeplinească următoarele condiții esențiale:

- condiția referitoare la calitatea reclamantului;
- condiția vătămării unui drept recunoscut de lege în favoarea reclamantului;
- condiția atacării unui act administrativ sau a nesoluționării în termen legal a unei cereri;
- condiția ca actul să provină de la o autoritate publică;
- condiția îndeplinirii procedurii prealabile etc.

I. Persoana care depune cererea de chemare în judecată pentru a putea sta în justiție trebuie să dispună de capacitate de folosință, capacitate de exercițiu și capacitate procesuală.

Capacitatea de folosință și capacitatea de exercițiu sunt reglementate de Codul civil (art.18 – 20), iar capacitatea de exercițiu și cea de folosință a persoanei juridice sunt reglementate de art.60 – 61 Cod civil. Capacitatea juridică procesuală este aptitudinea generală a persoanelor de a dobândi și a exercita drepturi și de a-și asuma obligații în plan procesual, pentru a valorifica în justiție dreptul sau interesul în legătură cu care s-a născut litigiul.⁷

Capacitatea de folosință a drepturilor procesuale civile și capacitatea de exercițiu a drepturilor procesuale civile sunt reglementate de art.57, 58 CPC.

II. Persoana care înaintează acțiunea trebuie să pretindă vătămarea într-un drept recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri.

Legea contenciosului administrativ reglementează că pot înainta acțiuni în contenciosul administrativ nu numai persoana vătămată într-un drept al său recunoscut de lege, dar și alte persoane, cum ar fi:

- Guvernul, Cancelaria de Stat, oficiul teritorial al Cancelariei de Stat, președintele raionului și primarul – în condițiile Legii privind administrația publică locală;
- procurorul – în condițiile art.71 din Codul de procedură civilă;
- avocatul parlamentar – în condițiile Legii cu privire la avocații parlamentari;
- Comisia Națională de Integritate – în condițiile Legii cu privire la Comisia Națională de Integritate;
- alte persoane, în conformitate cu legislația în vigoare (art.5 lit.b) – f) din Lege).

⁷ T.Măgureanu. *Drept procesual civil român*. Vol.I. – București: Lumina-Lex, 1987, p.67.

Persoanele enumerate pot înainta acțiuni în contenciosul administrativ nu în interesul lor, dar în interesele altor persoane, urmînd să apere un drept obiectiv, care a fost încălcat în privința altor persoane.

Aceste două forme ale contenciosului administrativ sunt recunoscute în literatura de specialitate drept contencios subiectiv și contencios obiectiv.

Astfel, contenciosul administrativ subiectiv vizează acțiunile formulate prin care se invocă o problemă referitoare la un drept subiectiv sau un interes legitim personal, urmînd a se cerceta dacă actul administrativ tipic sau asimilat a adus atingere unei situații juridice subiective.

În cadrul contenciosului administrativ obiectiv, reclamantul urmărește să apere un drept obiectiv sau un interes legitim public, iar în acest context se verifică dacă au fost aduse atingeri unor drepturi care reprezintă conținutul unei situații juridice cu caracter general și impersonal și dacă s-a adus atingere unor stări de legalitate generală.⁸

III. O altă condiție de înaintare a acțiunii în contenciosul administrativ o constituie vătămarea persoanei printr-un act administrativ sau nesoluționarea în termenul legal a unei cereri privind recunoașterea unui drept recunoscut de lege, în care cel puțin una dintre părți este o autoritate publică sau un funcționar al acestei autorități (art.2 din Lege).

Prin urmare, orice act administrativ emis de către o autoritate publică sau un funcționar al acestei autorități poate fi contestat în contenciosul administrativ, fiind exceptate doar actele administrative prevăzute la art.4 din Lege.

În practica judiciară se întîlnesc cazuri cînd instanțele de judecată nu delimitează actul administrativ de alte înscrisuri, dat fiind faptul că prin Legea contenciosului administrativ nu este clar definită noțiunea de act administrativ. În legătură cu aceasta, Curtea Supremă de Justiție, reieșind din prevederile art.2 din Lege, cît și din Rezoluția 77(31) „Cu privire la protecția individului față de actele autorităților administrative”, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997, prin Hotărîrea sa explicativă „Cu privire la practica

⁸Iuliana Rîciu. *Procedura în contenciosul administrativ*. – București: Hamangiu, 2012, p.233.

aplicării de către instanțele de contencios administrativ a unor prevederi ale Legii contenciosului administrativ” nr.10 din 30.10.2009, în pct.2 a definit actul administrativ „ca fiind un act unilateral, cu caracter normativ sau individual, adoptat sau emis de către o autoritate publică sau de o persoană privată împuternicită prin lege sau printr-un act administrativ, în mod unilateral, în baza și în vederea exercitării legii, pentru nașterea, modificarea sau stingerea unor raporturi juridice de drept administrativ”.

Curtea Supremă de Justiție a explicat prin Hotărîrea menționată că adresele de serviciu, actele pregătitoare sau operațiunile tehnico-materiale care au stat la baza emiterii actului administrativ contestat nu pot constitui de sine stătător obiect al acțiunii în contenciosul administrativ, deoarece nu produc efecte juridice prin ele însele (pct.8, 9 din Hotărîre).⁹

Elementele cererii de chemare în judecată depuse în procedura contenciosului administrativ

Dat fiind faptul că cererea de chemare în judecată depusă în procedura contenciosului administrativ care face parte din procedura acțiunii civile, particularitățile acesteia sunt asemănătoare cu cele a cererii de chemare în judecată. Astfel, cererea trebuie să cuprindă datele personale și de identificare ale dumneavoastră și ale persoanei pe care o chemați în judecată care se referă la: nume, prenume, domiciliu sau reședință, iar pentru persoanele juridice, numărul de înmatriculare la Registrul Comerțului, codul fiscal și contul bancar.

În situația în care locuiți în străinătate, aveți obligația să menționați domiciliul ales din România unde urmează să primiți toate comunicările privind procesul.

Dacă apreciați că nu aveți cunoștințele necesare pentru a formula o asemenea cerere, sau dacă sunteți în imposibilitatea de a o formula, puteți să vă adresați unui avocat, sau să împuterniciți o altă persoană să întocmească cererea. În aceste două

⁹ Manualul judecătorului pentru cauze civile. Mihai Poalelungi, Svetlana Filincova, Iulia Sîrcu [et.al]. Ed. a II-a Chișinău: 2013 (Î.S. F.E. P. „Tipografia Centrală) p. 148-150.

situații, cererea va cuprinde numele și sediul profesional al avocatului, respectiv numele și calitatea celui care vă reprezintă.

Dacă nu cunoașteți domiciliul persoanei chemate în judecată, va trebui să menționați în cerere această împrejurare și să prezentați dovezi instanței unde depuneți cererea, în sensul că ați făcut demersuri pentru aflarea domiciliului părții adverse.

În momentul depunerii cererii la instanță, în procedurile ce vor urma pentru judecarea pricinii, veți fi citat în calitate de reclamant, iar persoana/persoanele chemată/chemate în judecată vor fi citate în calitate de pârât/pârâți.

După menționarea datelor personale și de identificare ale dumneavoastră și ale persoanei chemată în judecată, trebuie să arătați ce drept solicitați să vă fie recunoscut de către pârât și ce vă îndreptățește la recunoașterea acestui drept.

Atunci când pretențiile formulate în cerere sunt evaluabile veți indica valoarea pe care o apreciați.

După prezentarea pe scurt a faptelor care v-au determinat să introduceți cererea, este recomandat să indicați textul de lege pe care vă întemeiați cererea, însă această precizare nu este obligatorie întrucât calificarea acțiunii se va face de instanța sesizată cu judecarea procesului.

De asemenea, trebuie să arătați dovezile pe care vă sprijiniți dreptul pretins, iar dacă dețineți înscrisuri, trebuie să le anexați la cererea depusă.

În situația în care ați chemat în judecată, mai multe persoane, atât cererea cât și actele anexate trebuie să le depuneți în atâtea exemplare câți pârâți sunt în cauză plus un exemplar pentru instanță. Dacă înscrisurile depuse sunt într-o limbă străină sau cu litere vechi, aveți obligația să efectuați traducerea acestora.

În cuprinsul cererii puteți solicita, dacă apreciați că este în interesul dovedirii dreptului dedus judecății și proba cu martori, indicând numele și domiciliul acestora sau prezența în instanță a pârâtului pentru a fi supus la interogatoriu.

După întocmirea cererii, veți proceda la semnarea ei, iar în situația în care nu ați formulat cererea personal, aceasta va fi semnată de persoana care a întocmit-o.

CAPITOLUL V

ALTE CERERI DE ADRESARE ÎN JUDECATĂ

Cerere privind constatarea unui fapt ce are valoare juridică

Particularitățile cererii privind constatarea unui fapt ce are valoare juridică sunt în dependență de specificul cerințelor înaintate în instanța de judecată. Astfel, ca exemplu:

Petiționar: Rusu Valeria, domiciliul: mun. Chișinău, satul Dobrogea, str. Ștefan cel Mare, nr.20

Persoane interesate:

Inspectoratul Fiscal de Stat teritorial mun. Chișinău, sect. Botanica

Fusu Vasile, domiciliul: mun. Chișinău, or. Sângera, str. Plopii, nr. 46, tel. 022413951

mun. Chișinău

La data de 03 noiembrie 2009 a decedat Fusu Ion fapt confirmat prin certificatul de deces eliberat de Primăria or. Sângera, mun. Chișinău la 05 noiembrie 2009.

După decesul acestuia a rămas patrimoniul succesoral, care se compune din teren pentru construcții și casă individuală de locuit, situate pe adresa: mun. Chișinău, orașul Sângera, satul Dobrogea, str. Ștefan cel Mare, nr.20.

Fusu Ion a testat toată averea sa Valeriei Rusu, prin testamentul întocmit la 28 iunie 2007, autentificat de notarul Manole Irina.

Astfel, Valeria Rusu este unicul moștenitor (testamentar) al lui Fusu Ion.

După decesul lui Fusu Ion, Valeria Rusu nu s-a adresat notarului pentru a depune declarație de acceptare a succesiunii. Însă, petiționara a intrat în posesiunea patrimoniului succesoral al defunctului, exercitând folosința și posesia asupra terenului și casei sus-menționate. Dovada celor invocate este viza de domiciliu, care indică faptul că petiționara domiciliază în casa în cauză încă din anul 1985,

mai mult ca atât petiționara a făcut reparații curente în casă, a achitat impozitul pe imobil.

Însă, deși prin acțiunile sale a acceptat în mod tacit moștenirea, notarul public Secrieru Iana a invocat insuficiența actelor necesare și a refuzat deschiderea dosarelor succesoriale și eliberarea certificatelor de moștenitor.

În conformitate cu art. 1432, alin.(3), Cod civil al RM, moștenirea are loc conform testamentului (succesiune testamentară) și în temeiul legii (succesiune legală).

Conform art. 1440, Cod civil al RM, succesiunea se deschide în urma decesului persoanei fizice, iar momentul deschiderii succesiunii se consideră cel al decesului persoanei care a lăsat moștenirea.

Art. 1516, alin. (2), CC al RM stipulează că succesiunea este acceptată de succesori indiferent faptul dacă este testamentar sau succesori legal. Alin.(3) al aceluiași articol prevede că succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral. Termenul de acceptare a succesiunii, conform art.1517 CC al RM fiind de 6 luni de la data deschiderii ei.

În conformitate cu p.17 al Hotărârii Plenului CSJ cu privire la constatarea faptelor care au valoare juridică și declararea persoanei dispărută fără urmă, nr. 4, din 07.07.2008, cererea de constatare a acceptării unei succesiuni (art. 281 alin.(2) lit.f), Cod de procedură civilă) se examinează în procedura specială numai în cazul în care organul care efectuează acțiuni notariale nu este în drept să elibereze petiționarului certificat de moștenitor din lipsa sau din insuficiența documentelor corespunzătoare, necesare pentru confirmarea în procedura notarială a faptului de intrare (aderare) în posesiunea averii succesoriale.

În conformitate cu art. 281, alin.(2) lit.f, instanța judecătorească în care se cere să constate acceptarea unei succesiuni și locul ei de deschidere.

Conform art. 282, CPC al RM, instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care:

- acesta generează, în virtutea legii, apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau reale ale petiționarului;
- petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită;
- constatarea faptului nu este legată de soluționarea unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

Întrucât constatarea faptului acceptării succesiunii generează apariția anumitor drepturi pentru petiționară (a dreptului de proprietate asupra imobilelor menționate mai sus în urma moștenirii acestora), iar o altă posibilitate de a certifica faptele juridice a căror constatare le solicită nu are, petiționara a decis sesizarea instanței de judecată pentru constatarea faptului intrării în posesia patrimoniului succesoral a defunctului, adică a faptului acceptării succesiunii.

Consemnăm că persoana interesată este feciorul lui Fusu Ion , Fusu Vasile. El nu are obiecții în privința cererii formulate și nu pretinde la patrimoniul succesoral rămas după decesul tatălui său, Fusu Ion.

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispozițiile art.1516 al.(3), al.(4), Codul Civil, art.281 al.(1) lit.f, art.282, art.284, CPC.

Ca urmare a celor menționate,

SOLICIT:

1. Să se constate faptul acceptării succesiunii (teren pentru construcții și casă individuală de locuit, situate pe adresa: mun. Chișinău, orașul Sângera, satul Dobrogea, str. Ștefan cel Mare, nr.20) de Rusu Valeria după decesul lui Fusu Ion ca urmare a intrării în posesiunea patrimoniului succesoral al acestuia;

2. Eliberarea unui demers către Ministerul Justiției, Centrul de Informații Juridice pentru obținerea informației referitoare la existența dosarului succesoral după decesul lui Fusu Ion, decedat la 03 noiembrie 2009.

La cerere atașez și următoarele înscrisuri:

1. copia cererii (2 exemplare);
2. copia buletinului petiționarei (3 exemplare);

3. copia certificatului de deces al lui Fusu Ion (3 exemplare);
4. copia testamentului întocmit de Fusu Ion (3 exemplare);
5. copia extrasului din registrul bunurilor imobile;
6. copia certificatului privind lipsa datoriilor la impozitul imobiliar;
7. încheierea de refuz eliberată de notarul public Suruc Marina (3 exemplare).

De asemenea, la cerere anexează:

- dovada de plată a taxei de stat (ordin de încasare în valoare de 100 de lei).

Petiționar

Valeria

Rusu

Cerere de eliberare a ordonanței judecătorești

Pentru intentarea procedurii în ordonanță (simplificată) în instanța de judecată se depune nu cerere de chemare în judecată, dar cererea de eliberare a ordonanței judecătorești. Cu toate acestea indicarea greșită a denumirii cererii nu constituie temei pentru a refuza în primirea cererii de eliberare a ordonanței judecătorești potrivit art. 348 C. proc. civ. al R. Moldova.

Potrivit prevederilor art. 346 alin. (1) C. proc. civ. al R. Moldova, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești se depune în instanța de judecată potrivit regulilor de competență jurisdicțională stabilite la Capitolul IV C. proc. civ. al R. Moldova. În acest sens în calitate de norme de trimitere operează regulile cu privire la competența jurisdicțională.

Cererea de eliberare a ordonanței judecătorești se impune cu taxă de stat în proporție de 50 la sută din taxa stabilită pentru cererea de chemare în judecată în acțiune civilă. Astfel, potrivit art. 3 al Legii taxei de stat nr. 1216 din 03.12.1992 se stabilesc cuantumul taxei de stat din care urmează a fi calculate

mărimea taxei de stat care urmează a fi achitată pentru depunerea cererii de ordonanță.

Dat fiind faptul că în conținutul prevederilor art. 85 alin. (4) R. Moldova nu se specifică sfera de aplicare a reglementărilor pentru scutirea de la achitarea taxei de stat exclusiv pentru cererile de chemare în judecată, aceste prevederi nu pot fi aplicate doar în această privință. Astfel, că aceste norme juridice se referă în general la incidente ce vizează achitarea taxei de stat în procesul civil. Motiv din care aceste reglementări urmează a fi aplicate de instanța de judecată și la examinarea cererii de eliberare a ordonanței judecătorești. Evident că judecătorul urmează să examineze cererea de scutire de la achitarea taxei de stat, dacă creditorul formulează o astfel de cerință în cererea de eliberarea a ordonanței. Iar judecătorul va dispune scutirea de la achitarea taxei de stat în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens de creditor. De asemenea aceste prevederi urmează a fi aplicate atât în privința persoanei fizice, cât și în privința persoanei juridice.

În cazul în care instanța de judecată refuză de a primi cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, taxa de stat plătită poate fi utilizată în contul achitării taxei de stat care urmează a fi achitată la adresarea repetată a creditorului în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată în procedură generală.

Însă în caz de anulare a ordonanței judecătorești, taxa de stat plătită de creditor nu se restituie, potrivit prevederilor art. 346 alin. (4) C. proc. civ. al R. Moldova. Iar în acest caz taxa de stat plătită nu poate fi utilizată nici în contul achitării taxei de stat care urmează a fi achitată la adresarea repetată a creditorului în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată în procedură generală.

Conținutul cererii de eliberare a ordonanței judecătorești. Cererea de eliberare a ordonanței judecătorești se depune în scris, iar în conținutul acesteia se indică în mod obligatoriu:

- a) instanța în care se depune cererea;
- b) numele sau denumirea creditorului, domiciliul ori sediul, codul fiscal;
- c) numele sau denumirea debitorului, domiciliul ori sediul, codul fiscal;

- d) pretenția creditorului și circumstanțele pe care se întemeiază;
- e) documentele ce confirmă temeinicia pretenției;
- f) documentele anexate.

Efect al nerespectării acestor exigențe de conținut servește drept temei pentru a nu da curs cererii de eliberare a ordonanței judecătorești.

Art. 347 alin. (2) C. proc. civ. al R. Moldova instituie o cerință suplimentară față de conținutul cererii de eliberare a ordonanței judecătorești pentru cazurile de revindicare a unui bun și anume obligativitatea indicării valorii acestuia. Această cerință are drept scop pe de o parte să permită instanței de judecată aprecierea valorii cererii de eliberare a ordonanței judecătorești pentru a verifica corectitudinea achitării taxei de stat. Iar pe de altă parte să permită executarea ordonanței judecătorești în cazul în care bunul revendicat va dispărea, va fi distrus sau va pieri.

De asemenea o condiție obligatorie la depunerea cererii de eliberare a ordonanței judecătorești o constituie respectarea procedurii prealabile. Astfel, creditorul este obligat să prezinte și să anexeze la cererea de eliberare a ordonanței judecătorești probe privind respectarea procedurii prealabile sesizării instanței. Efect al nerespectării acestei condiții servește drept temei pentru refuzul în primirea cererii de eliberare a ordonanței judecătorești.

Obligativitatea respectării procedurii prealabile ca o condiție de exercitare a procedurii în ordonanță nu constituie o limitare a accesului liber la justiție.¹⁰

Cererea de eliberare a ordonanței judecătorești se semnează de creditor sau de reprezentantul lui. Dacă se depune de către reprezentant, la cerere se anexează documentul care atestă împuternicirile acestuia, autentificat în modul stabilit de lege. Iar modul de formulare a împuternicirilor reprezentantului urmînd a fi reglementat potrivit prevederilor art. 80 C. proc. civ. al R. Moldova.

¹⁰Hotărîrea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru controlul constituționalității unor prevederi din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 din 15 noiembrie 2012 (Sesizarea nr. 21a/2012)..

Părțile procedurii în ordonanță sunt: creditorul și debitorul, și nicidecum: reclamantul și pârâtul. Art. 347 alin. (1) lit. b) și c) C. proc. civ. al R. Moldova reglementează în conținutul cererii de eliberare a ordonanței judecătorești doar rechizitele creditorului și debitorului (numele sau denumirea lor, domiciliul ori sediul lor, codul fiscal). Astfel, în cazul în care partea nu va indica corect denumirea calității procesuale (creditor și debitor), instanța de judecată nu va putea refuza în primirea cererii de eliberarea a ordonanței judecătorești (art. 348 C. proc. civ. al R. Moldova) sau chiar de a nu-i da curs (349 C. proc. civ. al R. Moldova).

De asemenea în cadrul procedurii în ordonanță nu pot fi atrași intervenienți, deoarece aceasta vizează doar raportul juridic material dintre creditor și debitor.

Dreptul de a depune cerere privind eliberarea ordonanței judecătorești îl au în particular:

1. Persoana care a încheiat un act juridic autentificat notarial, în cazul în care legea nu prevede altfel de soluționare;
2. Creditorul (persoana fizică sau juridică) în baza unui act juridic încheiat printr-un înscris simplu (de ex. contract de împrumut);
3. Beneficiarul cambiei, în cazul în care pretenția este întemeiată pe protestul cambiei în neachitarea, neacceptarea sau nedatarea acceptului, autentificat notarial;
4. Soția sau soțul la întreținerea căruia se află copilul minor, precum și tutorele, curatorul, autoritatea tutelară și procurorul care acționează în interesul minorului în cazul în care se solicită încasarea pensiei alimentare în mărimea prevăzută de lege (1/4, 1/3, 1/2);
5. Salariatul sau reprezentantul acestuia în cazurile urmării perceperii salariului sau unor alte drepturi calculate, dar neachitate;
6. Organul de poliție, organul fiscal și organul de executare a actelor judecătorești în cazurile prevăzute de art. 345 lit. f) C. proc. civ. al R. Moldova;
7. Vânzătorul care, conform contractului de vânzare-cumpărare, a predat cumpărătorului mărfuri în credit;

8. Biblioteca care are statut de persoană juridică, iar în caz contrar instituția în cadrul căreia funcționează, în cazul nerestituirii cărților împrumutate;

9. Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, inspectoratele fiscale teritoriale de stat și primăriile în pretențiile ce rezultă din restanțele la impozite, în cazurile prevăzute de lege;

10. Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și a Corupției și direcțiile lui teritoriale în cazul încasării datoriilor la impozite;

11. Agenții economici în cazurile de urmărire, deposedare și vânzarea forțată a obiectului gajului.¹¹

Judecătorul refuză să primească cererea de eliberare a ordonanței judecătorești din motivele consemnate la art. 169 și art. 170 C. proc. civ. al R. Moldova. Aceste circumstanțe constituie premise și condiții de exercitare a dreptului la acțiune în general, de care urmează să țină cont și de instanța de judecată care examinează cererea de eliberare a ordonanței judecătorești.¹²

CAPITOLUL VI

ACTE DE PROCEDURĂ ALE JUDECĂTORULUI ȘI PĂRȚILOR LA PORNIREA PROCESULUI ȘI LA PREGĂTIREA PRICINII PENTRU DEZBATERI JUDICIARE

Cerere a pârâtului de a primi acțiunea reconvențională pentru judecarea concomitentă cu acțiunea inițială

Acțiunea reconvențională sau cererea reconvențională, este o acțiune civilă care poate fi exercitată de parat în cursul unui proces și prin care formulează pretenții împotriva reclamantului, în legătură cu cererea sau mijloacele de apărare ale acestuia. Este facultativă pentru parat, pretențiile sale putând forma și obiectul

¹¹Pct. 4 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a R. Moldova nr. 18 din 31 mai 2004 cu privire la unele chestiuni ce vizează procedura de eliberare a ordonanțelor judecătorești.

¹² Manualul judecătorului pentru cauze civile. Mihai Poalelungi, Svetlana Filincova, Iulia Sîrcu [et.al]. Ed. a II-a Chișinău: 2013 (Î.S. F.E. P. „Tipografia Centrală”) p. 213 – 216.

unei acțiuni de sine statatoare. Prezintă avantaje, deoarece rezolvarea, în cadrul aceluiași proces, a pretențiilor reclamantului și paratului, când acestea au legătură între ele, aduce partilor economii de timp și de cheltuieli, ușurează munca instanței și evită posibilitatea pronunțării unor hotărâri contradictorii în cauze ce izvorăsc din același raport juridic. În cazul când rezolvarea acțiunii reconvențională ar duce la întârzierea nejustificată a soluționării cererii reclamantului, instanța poate dispune disjungerea celor două acțiuni.¹³

Încheierea judecătorului privind primirea cererii de chemare în judecată și pornirea procesului

După depunerea cererii de chemare în judecată aceasta va fi repartizată în termen de 24 de ore unui judecător.

Dacă cererea de chemare în judecată va corespunde tuturor exigențelor prevăzute de lege, judecătorul va primi cererea și va intenta procesul civil.

Judecătorul va expedia încheierea de acceptare a cererii de chemare în judecată și încheierea de pregătire a pricinii pentru dezbateri judiciare tuturor participanților la proces.

În încheierea de pregătire a pricinii pentru dezbateri judiciare judecătorul va enumera toate actele care trebuie să fie efectuate pentru pregătirea pricinii cu indicarea termenelor îndeplinirii lor.

Însă pot exista anumite circumstanțe care vor determina judecătorul să restituie cererea de chemare în judecată reclamantului fie să refuze primirea acesteia.

Judecătorul restituie cererea de chemare în judecată dacă:

- reclamantul nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a pricinii pe calea extrajudiciară, prevăzută de lege pentru categoria respectivă de pricini sau de contractul părților;

¹³ http://www.euroavocatura.ro/dictionar/2123/Actiune_reconventionala

- instanța nu este competentă să judece pricina;
- cererea a fost depusă de o persoană incapabilă;
- soțul a înaintat acțiunea de desfacere a căsătoriei fără consimțământul soției, în timpul sarcinii sau în primul an de la nașterea copilului;
- cererea nu este semnată ori este semnată de o persoană neîmputernicită de a o semna ori este semnată fără a se indica funcția semnatarului;
- cererea a fost depusă în numele persoanei interesate de către o persoană neîmputernicită de a porni și a susține procesul;
- la aceeași instanță sau la o alta, se află în judecată un litigiu între aceleași părți, asupra aceluiași obiect și având aceleași temeuri;
- reclamantul își retrage cererea înainte de emiterea încheierii privind intentarea procesului.

Restituirea cererii de chemare în judecată nu exclude posibilitatea sesizării repetate a instanței de judecată de către același reclamant, cu aceeași acțiune, împotriva aceluiași pârât, cu același obiect și aceleași temeuri dacă reclamantul a lichidat încălcările.

Judecătorul refuză să primească cererea de chemare în judecată dacă:

- cererea nu urmează a fi judecată în instanță judecătorească în procedură civilă;
- există o hotărâre judecătorească irevocabilă cu privire la un litigiu între aceleași părți, asupra aceluiași obiect și având aceleași temeuri sau o încheiere judecătorească prin care se admite încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau că între părți s-a încheiat o tranzacție de împăcare;
- aceasta este depusă de un organ, organizație sau o persoană în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unei alte persoane fără ca prezentul cod sau o altă lege să le delege dreptul sesizării instanței de judecată în acest scop ;
- există o hotărâre a judecății arbitrale, obligatorie pentru părți, cu privire la litigiul dintre aceleași părți, asupra aceluiași obiect și având aceleași temeuri, cu excepția

cazurilor în care judecata a respins cererea de eliberare a titlului de executare silită a hotărârii judecătii arbitrale sau a desființat hotărârea arbitrală;

•reclamantului și/sau pârâtului îi lipsește capacitatea de folosință, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 59, alin. (2), CPC al RM.

Refuzul judecătorului de a primi cererea de chemare în judecată exclude posibilitatea sesizării repetate a instanței de judecată de către același reclamant, cu aceeași acțiune împotriva aceluiași pârât, cu același obiect și aceleași temeuri.¹⁴

CAPITOLUL VII

ACTE DE PROCEDURĂ ALE INSTANȚEI DE JUDECATĂ ȘI PARTICIPANȚILOR LA PROCES ÎN CADRUL DEZBATERILOR JUDICIARE ALE PRICINII

Cerere a pârâtului privind amânarea procesului pentru obținerea probelor suplimentare

Dacă există temeuri de amânare a procesului, instanța va asculta opiniile participanților prezenți despre posibilitatea examinării pricinii în lipsa celor absenți.

Dacă prima acțiune procesuală aproape că nu prezintă complicații procesuale, atunci absența în ședința de judecată a diferitor subiecți procesuali determină diferite consecințe.

Înștiințarea și citarea subiecților implicați în examinarea cauzei civile este obligația instanței. Pornid de la faptul că aceștea au fost înștiințați legal, trebuie de reiterat obligația corelativă a participanților la proces de a comunica instanței despre neprezentarea în ședință, motivele acesteia și probele care le confirmă (art.205 CPC).

¹⁴ <http://www.parajurist.md/rom/ce-urmeaza-dupa-depunerea-cererii-de-chemare-in-judecata/>

Prin urmare, **reclamantul absent** în ședința de judecată poate condiționa trei efecte procedurale:

- **amânarea procesului**, dacă acesta fiind înștiințat legal, a comunicat instanței motivele neprezentării sale și instanța le-a considerat întemeiate (art.205, alin.(2) CPC),

- **scoaterea cererii de pe rol**, dacă reclamantul înștiințat legal, este absent în ședință, nu a comunicat instanței motivele neprezentării sale, ori instanța le-a considerat neîntemeiate, ori nu a solicitat examinarea în lipsa sa, iar pîrîtul consimte la scoatere de pe rol (art.206, alin. (2) CPC),

- **examinarea în lipsa reclamantului**, dacă reclamantul înștiințat legal, este absent în ședință, nu a comunicat instanței motivele neprezentării sale, ori instanța le-a considerat neîntemeiate, iar pîrîtul cere soluționarea pricinii în fond ori dacă reclamantul a solicitat examinarea în lipsa sa și participanții la proces sunt de acord (art.206, alin. (2) și alin.(1) CPC).

Pîrîtul citat legal trebuie să comunice instanței de judecată motivele absenței sale la ședință.

Dacă acest lucru nu s-a întîmplat ori instanța a considerat motivele neîntemeiate sau dacă pîrîtul nu a cerut examinarea pricinii în lipsa sa, instanța va asculta opiniile celorlalți participanți la proces și oricum va decide examinarea cauzei fără prezența pîrîtului (art.206, alin.(3) CPC).

Absența coparticipanților la proces poate să nu determine consecințe grave asupra desfășurării ședinței de judecată dacă există dovada transmiterii în scris a dreptului de a duce procesul unuia sau câtorva coparticipanți. Dacă acest fel de reprezentare judiciară nu se adeverește din materialele dosarului, atunci instanța va ține cont, în primul rînd, de categoria coparticipării. În cazul coparticipării facultative (art.63 CPC) vor interveni consecințele sus enunțate în funcție de absența coreclamantului sau copîrîtului facultativ. În cazul coparticipării obligatorii (art.62 CPC), absența oricărui coparticipant va determina fie amînarea procesului – pentru a-l înștiința legal, fie examinarea în lipsa acestuia – dacă a fost legal înștiințat. Legătura juridică inseparabilă dintre coparticipanții obligatorii (de ex.

coproprietari, succesorii aceluiși defunct) obligă pe de o parte instanța să-i înștiințeze legal, iar pe de altă parte nu permite tergiversare la nesfârșit a procesului pentru a examina cauza cu participarea efectivă a coparticipantului obligatoriu. Dacă coparticipantul obligatoriu, fiind înștiințat legal, nu se prezintă în ședință, nu comunică instanței motivele neprezentării sale, ori instanța le consideră neîntemeiate, ori nu solicită examinarea în lipsa sa, instanța oricum va examina și soluționa pricina civilă, iar hotărîrea nu va putea fi casată din cauza prevăzută în art.388, alin.1, lit.d) CPC.¹⁵

CAPITOLUL VIII

ACTE DE PROCEDURĂ ALE INSTANȚEI DE JUDECATĂ LA DELIBERAREA ȘI PRONUNȚAREA HOTĂRÎRII, ÎNCHEIERII ȘI ORDONANȚEI JUDECĂTOREȘTI.

Hotărîrea instanței judecătorești

Hotărîrea judecătorească urmează să cuprindă toate elemente prevăzute de art. 241 al Codului de procedură civilă. Astfel, hotărîrea judecătorească constă din parte introductivă, parte descriptivă, motivare și dispozitiv.

În partea introductivă se indică locul și data adoptării, denumirea instanței care o pronunță, numele membrilor completului de judecată, al grefierului, al părților și al celorlalți participanți la proces, al reprezentanților, obiectul litigiului și pretenția înaintată judecății, mențiunea despre caracterul public sau închis al ședinței.

În partea descriptivă se indică pretențiile reclamantului, obiecțiile pârîtului și explicațiile celorlalți participanți la proces.

¹⁵ Manualul judecătorului pentru cauze civile. Mihai Poalelungi, Svetlana Filincova, Iulia Sîrcu [et.al]. Ed. a II-a Chișinău: 2013 (Î.S. F.E. P. „Tipografia Centrală) p. 130-132.

În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărîrii.

Încheierea judecătorească

Potrivit art. 14 al Codului de procedură civilă al RM la judecarea pricinilor civile în primă instanță, independent de nivelul acesteia, actele judiciare se emit în formă de hotărîre, încheiere și ordonanță.

În formă de hotărîre se emite dispoziția primei instanțe prin care se soluționează fondul pricinii.

În formă de încheiere se emite dispoziția primei instanțe prin care nu se soluționează fondul pricinii.

Încheierea judecătorească, de asemenea, cuprinde patru elemente :

parte introductivă, parte descriptivă, motivare și dispozitiv.

În partea introductivă se indică locul și data adoptării, denumirea instanței care o pronunță, numele membrilor completului de judecată, al greșierului, al părților și al celorlalți participanți la proces, al reprezentanților, obiectul litigiului și pretenția înaintată judecății, mențiunea despre caracterul public sau închis al ședinței.

În partea descriptivă se indică pretențiile reclamantului, obiecțiile pârîului și explicațiile celorlalți participanți la proces.

În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești

CAPITOLUL IX

ACTE DE PROCEDURĂ LA EXERCITAREA APELULUI

Cerere de apel

În cererea de apel se indică:

a) instanța căreia îi este adresat apelul;

b) numele sau denumirea, domiciliul sau sediul apelantului, calitatea lui procedurală;

c) hotărârea atacată, instanța care a emis-o, completul de judecată, data emiterii;

d) motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul;

e) probele invocate în susținerea apelului;

f) solicitarea apelantului;

g) numele și domiciliul martorilor, dacă se cere a fi citați în apel;

h) documentele ce se anexează.

(2) În cererea de apel se poate indica și alte date ce țin de examinarea apelului.

(3) Cererea de apel se semnează de apelant sau de reprezentantul său. În ultimul caz, la cerere se anexează documentul, legalizat în modul stabilit, care certifică împuternicirile reprezentantului dacă în dosar lipsește o astfel de împuternicire.

(4) La cererea de apel se anexează dovada de plată a taxei de stat dacă apelul se impune cu taxă.

Încheierea instanței de apel prin care cererea de apel se restituie

Instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă:

a) apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art.368 alin.(1);

b) apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen;

c) apelantul a înaintat o nouă pretenție, neexaminată în primă instanță;

d) cererea de apel a fost depusă de o persoană care nu este în drept să declare apel;

e) apelantul solicită restituirea apelului pînă la începerea dezbaterii pricinii în fond în instanța de apel;

f) în virtutea legii, hotărîrea nu poate fi atacată în apel.

(2) Încheierea judecătorească de restituire a cererii de apel poate fi atacată cu recurs.

CAPITOLUL X

ACTE DE PROCEDURĂ LA EXERCITAREA RECURSULUI

Cerere de recurs împotriva încheierii primei instanțe

Cererea de recurs trebuie să fie dactilografiată și trebuie să cuprindă:

a) denumirea instanței la care se depune recursul;

b) numele, denumirea, calitatea procesuală a recurentului sau a persoanei ale cărei interese le reprezintă, adresa lor;

c) numele sau denumirea, adresa intimatului;

d) data pronunțării deciziei atacate cu recurs;

e) denumirea instanței care a emis decizia în apel, data pronunțării și dispozitivul deciziei, argumentele admiterii sau respingerii apelului;

f) esența și temeiurile recursului, argumentul ilegalității deciziei atacate, solicitările recurentului, propunerile respective;

g) data declarării recursului și semnătura recurentului.

(2) La cererea de recurs trebuie să se anexeze dovada de plată a taxei de stat, dacă cererea de recurs se impune cu taxă.

(3) În cazul când recursul este declarat prin reprezentant, la cererea de recurs se anexează și documentul, legalizat în modul stabilit, care atestă împuternicirile acestuia dacă în dosar lipsește o astfel de împuternicire.

Decizia instanței de recurs privind admiterea recursului și dispunerea încetării procesului

Decizia instanței de recurs constă din parte introductivă, parte descriptivă, motivare și dispozitiv.

În partea introductivă se indică locul și data adoptării, denumirea instanței care o pronunță, numele membrilor completului de judecată, al greșierului, al părților și al celorlalți participanți la proces, al reprezentanților, obiectul litigiului și pretenția înaintată judecății, mențiunea despre caracterul public sau închis al ședinței.

În partea descriptivă se indică cerințele recurentului, obiecțiile intimatului și explicațiile celorlalți participanți la proces.

În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea recursului.

CAPITOLUL XI

ACTE DE PROCEDURĂ LA REVIZUIREA HOTĂRÎRILOR, ÎNCHEIERILOR ȘI DECIZIILOR JUDECĂTOREȘTI

Cerere de revizuire a hotărîrii judecătorești

Cererea de revizuire se depune în scris de persoanele menționate la art.447, indicându-se în mod obligatoriu temeiurile consemnate la art.449 și anexându-se probele ce le confirmă.

Cererea de revizuire se depune la instanța competentă prevăzută la art.448.

La cererea de revizuire se anexează dovada de plată a taxei de stat. Nu se admite depunerea repetată a cererii de revizuire în aceleași temeiuri. Instanța de revizuire este în drept să suspende executarea hotărârii a cărei revizuire se cere dacă se depune o cauțiune în condițiile art.435.

Încheierea instanței de judecată privind admiterea cererii de revizuire și casare a hotărârii (încheierii, deciziei) supuse revizuirii

După ce examinează cererea de revizuire, instanța emite unul din următoarele acte de dispoziție:

a) încheierea de respingere a cererii de revizuire ca fiind inadmisibilă;

b) încheierea de admitere a cererii de revizuire și de casare a hotărârii sau deciziei supuse revizuirii.

Încheierea de admitere a cererii de revizuire se pronunță în camera de deliberare și se supune căilor de atac o dată cu fondul, în condițiile legii.

Încheierea de respingere a cererii de revizuire poate fi atacată cu recurs în instanța ierarhic superioară, cu excepția cazurilor în care cererea de revizuire este examinată de Curtea Supremă de Justiție.

În cazul în care o hotărâre sau o decizie neexaminată în recurs a fost supusă revizuirii, pricina se judecă, după casarea hotărârii sau deciziei, conform regulilor generale stabilite de prezentul cod, de către instanța care a admis revizuirea.

În cazul în care o hotărâre examinată în recurs pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul a fost supusă revizuirii, pricina se trimite, după casarea hotărârii, la rejudecare în instanța care a emis hotărârea sau, după caz, în instanța de recurs. În cazul în care o hotărâre examinată anterior în apel și în recurs a fost

supusă revizuirii, pricina se trimite, după admiterea cererii de revizuire, la rejudecare în apel, în recurs sau în primă instanță, după caz. În urma judecării cauzei după admiterea cererii de revizuire, instanța adoptă o hotărâre, care poate fi supusă căilor de atac prevăzute de lege pentru hotărârea revizuită.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

I. ACTE NORMATIVE

a) Acte internaționale și regionale

1. Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04.11.1950. În vigoare pentru Republica Moldova din 12 septembrie 1997. Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale” 1998, volumul 1, pag.341. Ratificată prin Hotărârea Parlamentului RM nr.1298 din 24.07.1997. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 21.08.1997 nr. 54-55/502.
2. Convenția privind procedura civilă de la Haga din 01.03.1954. Publicată în ediție oficială „Tratate internaționale”, 1998, volumul 4, pag. 86. Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului R.M. nr.1136 din 04.08.1992. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 30.08.1992 nr. 8/216.
3. Convenția de la Viena din 23.05.1969 cu privire la dreptul tratatelor. Publicată în ediție oficială „Tratate internaționale”, 1998, volumul 4, pag. 53. Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 133 din 04.08.1992.
4. Convenția de la Viena cu privire la relațiile diplomatice din 18.04.1961. Publicată în ediție oficială „Tratate internaționale”, 1998, volumul 4, pag. 37. Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 1135-XII din 04.08.1992.
5. Convenția de la Viena cu privire la relațiile consulare din 24.04.63. Publicată în ediție oficială „Tratate internaționale”, 1998, volumul 4, pag. 7. Republica

Moldova a aderat prin Hotărîrea Parlamentului RM nr. 1135-XII din 04.08.1992.

6. Convenția cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială, penală din 22.01.1993 de la Minsk, ratificată prin Hotărîrea Parlamentului RM nr. 402 din 16.03.1995. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 27.04.1995 nr. 023.
7. Tratat între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală din 25.02.1993. Publicat în ediție oficială „Tratate internaționale”, 1999, volumul 21, pag. 49. Republica Moldova a aderat prin Hotărîrea Parlamentului RM nr. 260-XIII din 04.11.1994.
8. Tratat între Republica Moldova și România privind asistența juridică în materie civilă și penală din 06.07.1996. Publicat în ediție oficială „Tratate internaționale”, 1999, volumul 20, pag. 364. Republica Moldova a aderat prin Hotărîrea Parlamentului RM nr. 1018-XIII din 03.12.1996.
9. Tratatul între Republica Moldova și Republica Lituania cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală din 09.02.1993. Publicat în ediție oficială „Tratate internaționale”, 1999, volumul 19, pag. 313. Republica Moldova a aderat prin Hotărîrea Parlamentului RM nr. 1487-XIII din 10.06.1993.
10. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16.12.1966. Publicat în ediție oficială „Tratate internaționale”, 1998, volumul 1, pag. 30. Republica Moldova a aderat prin Hotărîrea Parlamentului RM nr. 217-XII din 28.07.1990.

b) Acte normative naționale

11. Constituția Republicii Moldova adoptată la 29.07.1994, în vigoare la 27.08.1994. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 12.08.1994 nr. 1.
12. Codul de procedură civilă nr. 225 din 30.05.2003. Monitorul Oficial din 12.06.2003 nr. 111-115/451.

13. Codul de procedură penală nr. 122 din 14.03.2003. Monitorul Oficial din 07.06.2003 nr. 104 -110/447.
14. Codul electoral nr. 1391 din 21.11.97. Monitorul Oficial al RM nr. 81/667 din 08.12.1997.
15. Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16.06.95. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 28.09.95, nr. 53-54/597.
16. Codul de executare al RM, nr. 443 din 24.12.2004. Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 05.11.2010 nr. 214-220/704.
17. Legea nr. 789 din 26.03.1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție. Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 22.01. 2013 nr. 15-17/64.
18. Legea nr. 947 din 19.07.1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii. Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 22.01. 2013 nr. 15-17/64.
19. Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 14.03.2002, nr. 36-38/210.
20. Legea nr. 102 din 28.05.2010 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Monitorul Oficial din 03.08.2010 nr. 135-137/476.
21. Legea nr. 105 din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 27.06.2003 nr. 126-131/507. Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 21.10.2011 nr. 176-181/513.
22. Legea nr. 1260 din 19.07.2002 cu privire la avocatură. Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 04.09.2010 nr. 159/582.
23. Legea nr. 135 din 14.06.2007 privind societățile cu răspundere limitată. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17.08.2007 nr. 127-130/548.
24. Legea nr. 1545 din 25.02.98 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 04.06.1998, nr. 50-51/359.

25. Legea nr. 155 din 05.07.2012 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 31.08.2012 nr. 185/622.
26. Legea nr. 198 din 26.07.2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 157-160/614 din 05.10.2007.
27. Legea nr. 220 din 30.11.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 30.11.2007 nr. 184 – 187/711.
28. Legea nr. 244 din 21. 07. 2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17.11.2006 nr. 178-180/814.
29. Legea nr. 264 din 11.12.2008 privind autorizarea și plata interpreților și traducătorilor autorizați de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, de organele procuraturii, organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, de notari, avocați și de executorii judecătorești. Monitorul Oficial al RM din 20.03.2009 nr. 57-58/159.
30. Legea nr. 294 din 25.12.2008 cu privire la Procuratură. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17.03.2009 nr. 55-56/155.
31. Legea nr. 3465 din 01.09.89 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești în Veștile nr. 9/27 din 1989.
32. Legea nr. 544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului. Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 22.01.2013 nr. 15-17/63.
33. Legea nr. 713 din 06.12.2001 privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope. Monitorul Oficial al RM din 14.03.2002 nr. 36-38/208.
34. Legea nr. 793 din 10.20.2000 contenciosului administrativ. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 18.05.2000 nr. 57-58/375. Republicat: Monitorul Oficial ediție specială din 03.10.2006, p. 30.
35. Legea nr. 947 din 19.07.1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii. Republicat în Monitorul Oficial al RM din 22.08.2003 nr. 186-188/752.

36. Legea nr. 99 din 28.05.2010 privind regimul juridic al adopției. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 30.07. 2010 nr. 131-134/441.
37. Legea nr.244 din 21 iulie 2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17.11.2006 nr. 178-180/814 din 17.11.2006.
38. Legea nr. 1129 din 19.10.2000 sindicatelor. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 19.10.2000 nr. 130-132/919.
39. Legea nr. 1216 din 03.12.92taxei de stat. Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 02.04.2004 nr. 53-55/302.
40. Legea nr. 595 din 24.09.1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 02.03.2000, nr. 24 – 26.
41. Legea nr. 355 din 23.11.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 03.03.2006 nr. 35-38/148.
42. Legea nr.167 din 09.07.2010 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 03.09.2010 nr. 155-158 din 03.09.2010.
43. Legea nr. 317 din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 03.10.2003 nr. 208-210/783.
44. Legea nr. 317 din 13.12.94 cu privire la Curtea Constituțională. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 07.02.1995 nr. 8/86.
45. Legea nr. 134 din 14.06.2007 cu privire la mediere. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 07.12.2007 nr. 188-197/730.
46. Legea nr. 59 din 15.03.2007 privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 11.05.2007, nr. 64-66/296.
47. Legea nr. 227 din 05.06.2003 cu privire la punerea în aplicare a Codului de procedură civilă al RM. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 12.06.2003 nr. 111-115/453.

48. Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 14.09.2012 nr. 193-197/663.
49. Legea nr. 1086 din 23.06.2000 cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 16.11. 2000, nr. 144-145/1056.
50. Legea nr. 294 din 25.12.2008 cu privire la procuratură. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17.03.2009 nr. 55-56/155.
51. Legea nr. 1134 din 04.08.1992 cu privire la statutul misiunilor diplomatice ale statelor străine în Republica Moldova. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17.04.1992, nr.008.
52. Legea nr. 23 din 22.02.2008 cu privire la arbitraj. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 20.05.2008, nr. 88-89.
53. Legea nr. 245 din 27.11.2008 cu privire la secretul de stat. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 29.02.2009 nr. 45-46/123.
54. Legea nr. 231 din 25.11.2011 privind aprobarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011 – 2016. Monitorul Oficial din 06.01.2012 nr. 1-6/6.
55. Legea nr. 231 din 25.11.2011 privind aprobarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011 – 2016. Monitorul Oficial din 06.01.2012 nr. 1-6/6.
56. Hotărârea Guvernului nr. 158 din 28.02.2013 cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 05.03.2013 nr. 48/207.
57. Hotărârea Guvernului RM cu privire la măsurile suplimentare de realizare a Sistemului național de pașapoarte nr. 376 din 06.06.95. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 24.08.1995 nr. 47/344.
58. Hotărârea Guvernului RM nr. 270 din 15.03.2006 cu privire la aprobarea mărimilor sumelor bănești achitate persoanelor fizice citate de către instanța judecătorească, organele de urmărire penală, de examinare a materialelor

- administrative și cele de executare a documentelor executorii. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 24.03.2006 nr. 47-50/309.
59. Hotărârea Guvernului nr. 549 din 28.06.2010 cu privire la dizolvarea Vistieriei de Stat, modificarea, completarea și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 06.07.2010 nr. 114-116/635.
60. Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 22 din 19.12.2008 privind aprobarea Regulamentului cu privire la mărimea și modul de remunerare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 23. 01.2009 nr. 10-11/29.
61. Decizia Consiliului Camerei de Comerț și Industrie a RM din 19.12.2008. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 03.02.2009, nr. 19-21/69.
62. Regulamentul aprobat de Consiliul AITA la 23 decembrie 2005. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 03.02.2006, nr. 21-24 /59.
63. Regulamentul Curții Aeronautice de Arbitraj din Moldova de pe lângă Patronatul Aviației civile din Republica Moldova nr. 19 din 15.07.2010. Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 16.09.2011, nr. 152-155/1272.
64. Regulamentul privind repartizarea aleatorie a cauzelor în instanțele judecătorești, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 68/3 din 01 martie 2007.

c) Practica judiciară

1. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la actele judecătorului în faza intentării procesului civil și pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare, nr. 24 din 28.06.2004. Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2004, nr. 9.
2. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației despre încasarea cheltuielilor de judecată în cauzele civile, nr. 25 din 28.06.2004. Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2004, nr. 10.

3. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la unele chestiuni ce vizează procedura de eliberare a ordonanțelor judecătorești, nr. 18 din 31.05.2004. Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2004, nr. 6.
4. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție privind aplicarea normelor Codului de procedură civilă la judecarea pricinilor în prima instanță, nr. 24 din 12.12.2005. Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2006, nr. 8.
5. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la examinarea pricinilor civile în ordine de apel, nr. 15 din 03.10.2005. Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2006, nr. 1.
6. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la aplicarea legislației despre apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale a persoanelor fizice și juridice nr. 8 din 09.10.2006. Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova 2007, nr. 3.
7. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 13 din 03.10.2005 cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației la examinarea cauzelor despre succesiune. Buletinul Curții Supreme de Justiție 2006, nr. 5.
8. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 24 din 12.12.2005 privind aplicarea normelor Codului de procedură civilă la judecarea pricinilor în prima instanță. Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2006, nr. 8.
9. Hotărîrea Plenului CSJ al RM cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Constituției Republicii Moldova, nr. 02 din 30.01.1996, în *Culegeri de hotărîri explicative*, Chișinău, 2002.
10. Hotărîrea Plenului CSJ a RM, cu privire la respectarea legislației despre utilizarea limbii în procedura judiciară nr. 12 din 09.04.1999, în *Culegeri de hotărîri explicative*, Chișinău, 2002.

MANUALE

d) Literatură teoretică

1. Florea Măgureanu, Drept procesual civil. - București Ed. ALL BECK, 1998.
2. Florin Ciutacu, Drept procesual civil (Culegere de spețe), - Ploiești, Ed. L.V.S., Crupuscul, 2001.
3. Gabriel Boroi, Dumitru Rădescu, Codul de procedură civilă. Comentat și adnotat. – București, Ed. ALL, 1996.
4. Ilie Stoenescu, Savelly Zilberstein, Drept procesual civil. Teoria generală, E. D. P., - București, 1983.
5. Ioan Leș, Comentariile Codului de procedură civilă. Vol. I și Vol. II. - București, Ed. ALL BECK, 2001.
1. Ioan Leș, Drept procesual civil: Cursul universitar, - București, Lumina Lex, 2002.
6. Ioan Leș, Tratat de drept procesual civil, - București, ALL BECK, 2003.
7. Ion Deleanu, Tratat de procedură civilă. - București, 2004.
8. Jean Vincent, Serge Guinchard, Procedure civile, - Paris, Dalloz, 2001.
9. Natalie Fricero, Procedure civile, Gualino edituer, - Paris, 2002.
- 10.Savelly Zilberstein, Procesul civil internațional. - București, Ed. Lumina Lex, 1994.
- 11.Manualul judecătorului pentru cauze civile. Mihai Poalelungi, Svetlana Filincova, Iulia Sîrcu [et.al]. Ed. a II-a Chișinău: 2013 (Î.S. F.E. P. „Tipografia Centrală) 1200 p.
12. Viorel Mihai Ciobanu, Tratat teoretic și practic de procedură civilă. Vol. I - București, Ed. Național, 1997.
- 13.Viorel Mihai Ciobanu, Tratat teoretic și practic de procedură civilă. Vol. II - București, Ed. Național, 1997 .

1. Алексеева Л.Б., Жуйков В. М., Лукашук И.И., Международные нормы и права человека и применение их судами. - Москва, 1996.
2. Арапов Н.Т., Проблемы теории и практики правосудия по гражданским делам. - Ленинград, 1984.
3. Воложанин В.П., Несудебные формы разрешения гражданско-правовых споров. - Свердловск, 1974.
2. Гражданский процесс. Учебник. / Под ред. В. В. Яркова, - Москва, 2004.
3. Гражданский процесс. Общая часть. Учебник. / Под ред. Т.А. Беловой, И. Н. Колядко, Н.Г. Юркевича, - Минск, 2000.
4. Гражданский процесс. Особенная часть. Учебник. /Под ред. Т.А. Беловой, И. Н. Колядко, Н.Г. Юркевича. - Минск, 2002.
5. Гражданский процесс. Учебник. / Под ред. М. К. Треушникова, - Москва, 2000.
6. Гражданский процесс. Учебник. / Под ред. В.А. Мусина, Н.А. Чечиной, Д.М. Чечет, - Москва, 2000.
7. Гражданский процесс. Учебник. / Под ред. М. К. Треушникова, - Москва, 2003.
14. Гражданский процессуальный кодекс Молдовы. Комментарий./Под ред. Кожухарь А.Н., Райлян А.А. - Кишинев, Universitas, 1992.
8. Гражданское процессуальное право России. Учебник. / Под ред. М.С. Шакарян, - Москва, 2004.
4. Жеруолис И.А., Сущность советского гражданского процесса. - Вильнюс, 1969.
5. Жуйков В.М., Проблемы гражданского процессуального право. - Москва, 2001.
6. Зайцев И.М., Процессуальные функции гражданского судопроизводство. - Саратов, 1990.
7. Котов О.Ю., Влияние решений Конституционного Суда России на гражданское судопроизводство. - Москва, 2002.

15. Курс советского гражданского процессуального права. Том I , Том II / Под ред. А.А. Мельникова, А. А. Добровольского и др. - Москва, Изд. "Наука", 1981.
16. Научно-практический комментарий к ГПК РФ / Под ред. В.М. Жуйкова, В.К. Пучинского, М.К. Треушникова, - Москва, 2003.
9. Осокина Г.Л., Гражданский процесс. Общая часть. - Москва, 2004.
10. Mihai Poalelungi, Modele de acte judecătorești. Procedura civilă, Chișinău, 2005.
11. Acces la justiție. Culegere, Chișinău, 1999.
12. Сборник образцов заявлении по гражданским делам в суде, Кишинев, изд. «Тимпул», 1981.
13. Практикум по гражданскому процессу. Под ред. М. К. Треушникова, Москва, 2003.
14. Научно практический комментарии к Гражданскому процессуальному кодексу Российской Федерации, под ред. В. Н. Жуйкова, И.К. Пучинского, Б. К. Треушникова, Москва, 2003.
15. П.В. Сотов, А.Н. Долтенко, Н.Р. Вильчур, Судебные документы. Сборник образцов. Москва, 1998.
16. А.Р. Куницын, Образцы судебных документов. Москва, 1987.